

Nieuwsbrief

Nederlandse Vereniging voor Gerontologie
Kennisnetwerk Ouder Worden en Samenleving

Nummer 2, 2013

Deze nieuwsbrief is voor leden van de Nederlandse Vereniging voor Gerontologie-Kennisnetwerk Ouder worden en Samenleving (NVG-KNOWS). De uitvoering wordt verzorgd door het bestuur van NVG-KNOWS in samenwerking met Roelen Secretary Services te Etten-Leur.

De NVG-KNOWS stelt zich ten doel **studie en wetenschappelijk onderzoek naar lichamelijke, geestelijke en sociale aspecten van veroudering te stimuleren**. Vanwege het multidisciplinaire karakter van ouder worden, en dus van de vereniging, is zij een forum voor gerontologisch onderzoek en onderwijs en een plaats voor uitwisseling tussen wetenschap en praktijk

U kunt uw bijdragen voor de nieuwsbrief of reacties sturen naar: NVG secretariaat, p/a Harpdreef 28, 4876 ZX Etten-Leur o.v.v. Redactie Nieuwsbrief. Of stuur een mail: secr@nvgerontologie.nl.

Bestuurswisseling

Door: Gerben Westerhof, voorzitter NVG-KNOWS

Bij de algemene ledenvergadering van 29 november jl. is een nieuw bestuur voor NVG-KNOWS benoemd. Op de oproep voor bestuursleden hadden zich liefst negen kandidaten gemeld. Bij de voordracht heeft het bestuur zo goed mogelijk rekening gehouden met een goede verdeling over verschillende werkvelden en expertisegebieden. De ledenvergadering is akkoord gegaan met de volgende voordracht van bestuursleden:

Gerben Westerhof, voorzitter
Universiteit Twente
Ria Wijnen, penningmeester
Diny Wever
Marja Aartsen, Vrije Universiteit
Marian Adriaansen, Hogeschool Arnhem-Nijmegen
Susan Picavet, RIVM
Rixt Zijlstra, Universiteit Maastricht
Erica van de Veerdonk

Het nieuwe bestuur zal zich vol enthousiasme storten op het organiseren van nieuwe verenigingsactiviteiten!

Tijdens de ledenvergadering is er ook afscheid genomen van de bestuursleden die het afgelopen jaar gezamenlijk de nieuwe vereniging op de rails hebben gezet. Bij deze nogmaals hartelijk dank aan Giel Bosman, Jan Hesselink, Bram van der Loeff, Ben Princen, Friso Teerink, Ali Trommel en Joost van Vliet voor al het werk dat er verzet is, niet alleen het afgelopen jaar maar ook vaak vele jaren daarvoor in de NVG en de BSG!

Agenda website NVG-KNOWS

Binnenkort hopen we u te verwelkomen op de geheel vernieuwde website van de NVG-KNOWS. Het nieuwe logo van de vereniging vindt u alvast bovenaan deze nieuwsbrief.

Innovation for Health: Innovatie in de gezondheidszorg en preventie

Datum: 11 februari 2014

Locatie: RAI Amsterdam

www.innovationforhealth.eu

Geriatricdag 2014

Datum: 13 februari 2014

Locatie: 1931 Congrescentrum, Den Bosch

www.geriatricdagen.nl

4th Congress of the clinical section IAGG & 7th Academic Geriatric Congress 2014

Datum: 28-31 mei 2014

Locatie: Antalya, Turkije

www.iaggantalya2014.org

EUGMS

10th Congress of the EUGMS

Geriatric medicine-Crossing borders

Datum: 17-19 september 2014

Locatie: De Doelen, Rotterdam

www.eugms2014.org

6th National Spinal Cord Injury

Bio informatics Inform SCI Rehabilitation

Datum: 2-4 oktober 2014

Locatie: Toronto, Canada

www.sciconference.ca

Machtiging lidmaatschap

Velen van u hebben de machtiging al ingeleverd voor de automatische incasso van de contributie. De contributie zal de 1^e week van januari worden afgeschreven. Als u nog geen machtiging heeft afgegeven, stuur deze alsnog in. U hoort bijtijds wanneer het bedrag zal worden afgeschreven.

65 jaar en nog niet afgeschreven

KRONIEK VAN DE GERONTOLOGIE

Auteur: Ria Wijnen

Tijdens de Algemene Ledenvergadering van 29 november jongstleden is naast het interessante

middagprogramma ook het boek: '65 Jaar en nog niet afgeschreven. Kroniek van de Gerontologie' gepresenteerd.

Aanleiding om een Kroniek te maken waren 4 evenementen: de NVG hield haar 10de NVG-congres in 2010, in 2011 werd, mede geïnspireerd door de NVG, de Canon van de Gerontologie' ten doop gehouden, in 2012 bestond de NVG 65 jaar en per 1 januari 2013 fuseerde zij met de Beroepsvereniging van Sociaal Gerontologen, de BSG. Allemaal redenen dus om voor de leden iets tastbaars te doen waarmee zij deze heugelijke feiten in perspectief kunnen zien en kunnen blijven onthouden.

Meer dan 65 jaar is de Nederlandse Vereniging voor Gerontologie – de NVG – al actief. Toch is zij nog lang niet aan pensioen toe. Begonnen als een vereniging van artsen met een brede maatschappelijke blik is zij nu een vereniging van wetenschappers van allerlei pluimage. Die wetenschappers hebben één ding gemeen: zij houden zich dagelijks bezig met het thema 'ouderen' of 'ouder worden'. Die gemeenschappelijke passie speelt een rol in dit boek dat het wetenschapsgebied van de Gerontologie en haar beoefenaars als onderwerp heeft. In deze Kroniek staat het verleden van de Gerontologie niet chronologisch beschreven. Het beeld van de Gerontologie en haar vereniging wordt rond een aantal thema's geschetst. Sleutelfiguren uit het onderzoek- en beleidsveld zijn bevestigd en hun herinneringen, ervaringen, verhalen, meningen en belevenissen vormen de basis van dit boek.

Prof. dr. Geert Braam 1930-2013

Prof. dr. Geert Braam

Door: Marja Aartsen

Op 20 april jl. overleed Geert Braam, hoogleraar Algemene Sociologie en Methoden en Technie-

ken van Sociaalwetenschappelijk Onderzoek verbonden aan de Universiteit Twente. Hoewel dat niet direct blijkt uit de titel van zijn leerstoel had Geert veel belangstelling voor de positie van ouderen in de maatschappij. Velen zullen hem kennen als een aimabele, humoristische en kritische wetenschapper. In zijn werk stond sociale ongelijkheid centraal. Hij liet zich niet onbetuigd dat ook ouderen vaak in een sociaal ongelijke positie verkeren. Ik herinner me een ontmoeting tussen prof. Kees Knipscheer (em. hoogleraar sociale gerontologie aan de VU) en Geert in een café in Amersfoort. We maakten plannen voor een aanvullende bijdrage voor de Canon van de Gerontologie over de maatschappelijke positie van ouderen, met bijzonder aandacht voor het armoede vraagstuk, de slechte voorzieningen in de ouderenzorg en de ingrepen in de pensioenen. Het werd een bijzondere ontmoeting tussen de twee heren emeriti, elk met hun eigen en soms tegendraadse bevlogen visie op de ouderdom. De tijd heeft dit goede plan helaas ingehaald.

Geert Braam was zeer kritisch op een zuivere wetenschapsbeoefening. Deze kwaliteiten hebben hem vanaf zijn emeritaat in 1991 tot aan zijn dood "tot een zeer waardevolle mederedacteur en beoordelaar van wetenschappelijke manuscripten" (redactie TGG, 2013) van het Tijdschrift Gerontologie en Geriatrie gemaakt. Op de congressen van de NVG ontbrak hij zelden, misschien wel nooit. Op een van die congressen was er tijdens de lunch een lach-therapeut aanwezig die een tamelijk magische, in ieder geval onwetenschappelijke opvatting had over de rol van humor bij het ouder worden. Om ons daarvan te overtuigen werden ook wij als congresgangers onderworpen aan een lachtherapie sessie. Het was een poging die niet erg succesvol leek bij de kritische wetenschappers, totdat Geert in de lach schoot vanwege het zotte van de situatie en er zich een opgeluchte lach bij de mensen rondom hem verspreidde.

We denken met respect terug aan deze bijzondere man die een zo markante bijdrage aan de gerontologie heeft geleverd. We wensen zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen veel sterkte.

Geriatricdag 2014

Door Marian Adriaansen

In tegenstelling tot voorgaande jaren is er dit jaar een enkele geriatricdag, op donderdag 13 februari 2014. De reden is dat in het najaar het EUGMS congres (Congress of the European Union Geriatric Medicine Society) in Rotterdam wordt gehouden. NVG-KNOWS is ook bij de organisatie en invulling van dat congres betrokken en verwacht dat congresgangers van de geriatricdag ook belangstelling zullen hebben voor het EUGMS congres.

Op de geriatricdag 2014 zijn als plenaire sprekers uitgenodigd Hans van Delden, hoogleraar medische ethiek met als thema de richtlijn reanimatie bij (kwetsbare) ouderen en Jan Hamers, hoogleraar ouderenzorg, universiteit van Maastricht die zal spreken over "Nurses on the Move". Daarnaast bestaat het programma uit drie rondes met interactieve workshops en symposia, met voor de NVG bijvoorbeeld geriatricche revalidatie bij dubbelproblematiek, de participatiesamenleving, en levensverhalen in de ouderenzorg. Ook worden er thema's als rijvaardigheid bij dementie, neuroimaging en stervensbegeleiding gepresenteerd. Het wordt dus weer een interessant programma, waar leden van de NVG-KNOWS ook elkaar kunnen ontmoeten.

Voor verdere informatie en inschrijving: www.geriatricdagen.nl

Het Witsenburgfonds

Het NVG-KNOWS bestuur kent naast de Witsenburgprijs, de Joep Munnichsprijs en de Schreuderprijs al sinds vele jaren ook het Witsenburgfonds. Het fonds is in 1996 opgericht door de Nederlandse Vereniging voor Gerontologie (NVG). In 2005 is het NVG-fonds omgedoopt tot het Witsenburgfonds. De NVG heeft tot doel het stimuleren van de studie van de natuur- en sociaalwetenschappelijke aspecten van de veroudering ter bevordering van een optimale lichamelijke, geestelijke en sociale gezondheid op oudere leeftijd. Het Witsenburgfonds is ingesteld met de uitdrukkelijke intentie het voor leden mogelijk te maken binnen de gerontologie wetenschappelijke kennis te vergaren en openbaar te maken. Het Witsenburgfonds verstrekt onder meer bijdragen voor de drukkosten van een proefschrift, of een tegemoetkoming in de kosten voor het bezoeken van een congres. In

deze nieuwsbrief vindt u een samenvatting van het proefschrift van Janneke Schilp en een verslag van een congresbezoek van Rosalinde Poortvliet, die beiden een bijdrage uit het fonds ontvingen.

Uit het Witsenburg stimuleringsfonds wordt eens per vier jaar een groter bedrag uitgekeerd dat bestemd is voor een nog uit te voeren onderzoek. In het najaar van 2011 werd de prijs toegekend aan een onderzoek naar voorspellers van ziekenhuisopnamen bij ouderen, dat werd aangevraagd door dr. Martijn Huisman, VU/VUmc. In deze nieuwsbrief een eerste verslag van de bevindingen.

Ondervoeding bij thuiswonende ouderen: herkenning en behandeling

Door: Janneke Schilp

Inleiding. Vooral bij kwetsbare ouderen vormt ondervoeding ook in ons land een gezondheidsprobleem. Het promotieonderzoek van Schilp was daarom gericht op het vroegtijdig herkennen en behandelen van ondervoeding bij thuiswonende ouderen. Van de 65-plussers die zelfstandig thuis wonen is 10% ondervoed. Bij ouderen die thuiszorg ontvangen is dat zelfs 35%. Onderzocht werd of begeleiding van een diëtist negatieve gevolgen van ondervoeding, zoals verder gewichtsverlies, afnemend lichamelijk functioneren en kwaliteit van leven bij ouderen tegen gaat.

Methode. Om ondervoeding bij thuiswonende ouderen te herkennen, werd een eenvoudig screeningsinstrument ontwikkeld dat gemakkelijk kan worden gebruikt in de thuissituatie: de SNAQ⁶⁵⁺. Dit instrument bestaat uit het meten van de bovenarmomtrek en drie simpele vragen naar gewichtsverlies, eetlust en functionele beperkingen (moeite met traplopen). In het onderzoek naar de behandeling van ondervoeding werd een groep van 146 ondervoede thuiswonende ouderen op basis van toeval ingedeeld in twee groepen. De onderzoeksgroep (n=72) kreeg begeleiding van een speciaal daarvoor getrainde diëtist en de controlegroep (n=74) ontving een folder met informatie over gezonde voedingsgewoonten en de gebruikelijke zorg. Beide groepen

kregen een calcium en vitamine D supplement voorgeschreven. Om het effect van de behandeling te kunnen bepalen, werden er drie metingen uitgevoerd bij de deelnemers thuis: bij aanvang van het onderzoek, na 3 maanden en na 6 maanden.

Resultaten. Voor de behandeling van ondervoeding werden geen aantoonbare positieve effecten van diëtisten bij deze doelgroep gevonden. Na zes maanden was er geen effect van de behandeling op lichaamsgewicht en de kwaliteit van leven van de ouderen. Ook was er geen effect op fysiek prestatievermogen, spierkracht, voedingsinname en lichaamssamenstelling. Tot slot bleek er ook geen verschil in gezondheidskosten tussen de twee groepen.

Conclusie en discussie. Een diëtistische behandeling, zoals die werd toegepast door getrainde diëtisten in de eerstelijnszorg, was niet effectief of kosteneffectief op lichaamsgewicht en kwaliteit van leven. Er werden ook geen effecten gevonden op fysiek prestatievermogen, knijpkracht, voedingsinname en lichaamssamenstelling. Vervolgonderzoek moet uitwijzen of de aanpak van de onderliggende oorzaken van ondervoeding mogelijk een betere strategie is om ondervoeding bij thuiswonende ouderen te behandelen.

Gerontological Society of America: 66th annual scientific meeting, New Orleans

Door: Rosalinde Poortvliet

Het jaarlijkse congres van de Gerontological Society of America (GSA) vond in 2013 plaats op 20-24 november in New Orleans, USA. Ook dit jaar is het programma comité er weer in geslaagd een gevarieerd programma samen te stellen op het gebied van nieuw gerontologisch wetenschappelijk onderzoek. De ruim 3500 deelnemers hadden de keuze uit ruim 2300 presentaties en symposia verspreid over 5 dagen, 2 locaties en 30 zalen. De vier belangrijke pijlers van het congres waren gerontologisch onderzoek op het gebied van 'biological sciences', 'behavioral and social sciences', 'health sciences' en 'social research, policy and practice'. Naast de presentaties werden er onder andere ook een

aantal netwerkbijeenkomsten en bijeenkomsten van belangenorganisaties georganiseerd.

Ik bezocht dit congres om de resultaten van een onderzoek naar NT-proBNP veranderingen bij de oudste ouderen, uitgevoerd binnen de welbekende Leiden 85-plus Studie te presenteren. Voor mij was het bezoeken van dit congres een uitgelezen kans om de wetenschappelijk verworven inzichten ten aanzien van veranderingen in NT-proBNP en de relatie met nierfunctie en cardiovasculaire ziekten bij de oudste ouderen te delen met een breed geïnteresseerd internationaal publiek. Daarnaast was mijn bezoek aan dit congres de uitgelezen kans om meer kennis op te doen op het gebied van de gerontologie, te zien welke onderwerpen ‘hot’ zijn binnen het internationale wetenschappelijk onderzoek op het gebied van de gerontologie en om onderzoekers en klinici te ontmoeten en te spreken van over de hele wereld.

Fysieke activiteit of een gebrek hieraan en het meten van fysieke activiteit was een onderwerp wat meerdere malen tijdens verschillende symposia en presentaties aan bod kwam. Het symposium ‘Assessing the “physical cliff”: detailed quantification methods to assess aging and physical activity’ onder leiding van Jennifer Schrack en Thomas Glass (*Baltimore, Baltimore Longitudinal Study of Aging*) is daar een goed voorbeeld van. In dit symposium werd nader ingegaan op het gebruik van accelerometers en GPS in onderzoek naar de fysieke activiteit van ouderen. Deze methode lijkt een veelbelovende manier om de fysieke activiteit van ouderen objectief te monitoren. Bij een uniforme methode van analyseren van de veelal enorme hoeveelheid data is het mogelijk om in de toekomst verschillende groepen ouderen met elkaar te vergelijken. Het symposium ‘Sedentary behaviour in old age: cases and consequences’, onder leiding van Annemarie Koster (Universiteit van Maastricht) en Kathryn Martin (Maryland National Institute on Aging, National Institutes of Health), sloot hierop aan. Hier werd onder anderen getoond dat mannen op jongere leeftijd een hoger niveau aan fysieke activiteit hebben dan vrouwen, maar dat vrouwen op oudere leeftijd gedurende een lagere tijd actief zijn, met name in de namiddag en avond. Ook het onderzoek binnen de huisartsenpopulatie werd belicht tijdens dit congres. Onder leiding van Marieke Schuurmans en Nienke Bleijenberg (Universiteit van Utrecht) werden tijdens het symposium ‘De-

velopment and effectiveness on a patient-centered care program on physical functioning of frail older persons’ de resultaten van de U-PROFIT trial gepresenteerd. Dit onderzoek gaat na of een screening van *frailty* gevolgd door een actieve benadering door een verpleegkundige een gunstig effect heeft op het functioneren van de kwetsbare oudere. De onderzoekers zien een positief effect van deze actieve screening en benadering.

Het onderwerp cardiovasculaire ziekten en preventie ontbrak uiteraard niet op dit congres. Zo toonde Vicki Johnson-Lawrence (University of Michigan-Flint) in haar presentatie dat het patroon van de sociaal economische status over een langere periode van belang is voor de ontwikkeling van cardiovasculaire ziekten op latere leeftijd. In de postersessie ‘Cardiovascular’ heb ik de resultaten van het onderzoek naar NT-proBNP veranderingen bij de oudste ouderen kunnen presenteren. Met een breed internationaal publiek heb ik gediscussieerd over de bevindingen van de studie, namelijk dat een stijgend NT-proBNP weliswaar gepaard gaat met een daling van de nierfunctie, maar desalniettemin een duidelijke onafhankelijke voorspellende waarde heeft t.a.v. incident hartfalen en atriumfibrilleren, met elk een belangrijke impact op het welzijn en kwaliteit van leven van ouderen. De vaak verkondigde mening dat het monitoren van NT-proBNP niet anders is dan een reflectie van nierfunctieverlies op hoge leeftijd wordt hiermee weerlegd. Hoewel het merendeel van de symposia en presentaties mensgebonden onderzoek betrof (in de breedste zin van het woord) werden er ook onderzoeken gepresenteerd op gen en celniveau en onderzoeken in diermodellen. Zo toonde Patricia Meija Osuna (Houston) in haar posterpresentatie een in muismodellen onderzochte echografische methode om diastolisch hartfalen vast te stellen. Zij maakten hierbij gebruik van de ‘left atrial fractional shortening’. Samenvattend was het een zeer geslaagd congresbezoek. Het spreken van mede-onderzoekers en klinici van over de gehele wereld over mijn eigen onderzoeksresultaten en over die van hen heeft mij geïnspireerd en gestimuleerd. Het congres als geheel stelde mij in staat mijn kennis over de gerontologie te verbreden en te verdiepen. Ik wil het NVG-KNOWS hartelijk danken voor de financiële bijdrage aan deze reis.

Voorspellers van ziekenhuisopnamen bij ouderen; een multidisciplinaire studie

Door: Henrike Galenkamp, Dorly Deeg en Martijn Huisman

Ziekenhuiszorg is de duurste vorm van zorg in Nederland. Het voorkomen van ziekenhuisopnamen bij ouderen kan de stijging in de kosten van ziekenhuiszorg sterk beperken, ondanks de verwachte toename van het aantal ouderen. Het doel van dit project, dat werd gesubsidieerd vanuit het Witsenburg-stimuleringsfonds, was daarom het in kaart brengen van sociale, emotionele, cognitieve en lichamelijke voorspellers van gebruik van deze specifieke vorm van zorg bij ouderen - ziekenhuisopnamen. Ziekenhuisopnamen zijn een belangrijke uitkomst voor de gerontologie omdat zij sterk samenhangen met veroudering, en omdat zij voor ouderen vaak ingrijpende gevolgen kunnen hebben.

We hebben gebruik gemaakt van een koppeling tussen de Landelijke Medische Registratie (LMR) – welke gegevens bevat van alle opnamen in ziekenhuizen in Nederland - en de Longitudinal Aging Study Amsterdam (LASA), een multidisciplinair cohort onderzoek naar lichamelijk, emotioneel, cognitief en sociaal functioneren van ouderen. Deze gegevens stelden ons in staat om een grote hoeveelheid factoren te bestuderen in de mate waarop zij de kans op ziekenhuisopnamen bij ouderen beïnvloeden. Factoren die in het onderzoek werden meegenomen waren o.a.: het hebben van chronische ziekten, lichamelijke beperkingen, medicijngebruik, zelf gerapporteerde gezondheid, voorafgaande contacten met medische specialisten, algemeen cognitief functioneren, depressieve symptomen, eenzaamheid, ontvangen steun uit het sociale netwerk, ervaren controle over het leven, roken en BMI.

Uit onze analyses bleek dat een hogere leeftijd en contact hebben gehad met een specialist in de afgelopen 6 maanden voorspellend waren voor zowel klinische (meerdaagse) opnamen als dagopnamen binnen een periode van 3 jaar. Daarnaast hadden mannen, rokers en ouderen met meer chronische ziekten, lichamelijke beperkingen, medicijngebruik en een slechtere ervaren gezondheid een verhoogde kans op het doorma-

ken van een klinische opname. Acute opnamen kwamen vaker voor bij mannen, oudere ouderen, gestopte en huidige rokers, ouderen met meer chronische ziekten, medicijngebruik en een slechtere ervaren gezondheid. In tegenstelling tot wat onze verwachting was bij de start van het project bleek er geen statistisch bewijs te zijn voor psychosociale factoren – eenzaamheid, ervaren controle over het leven, algemeen cognitief functioneren - als voorspellers, wanneer voor het effect van lichamelijke ongezondheid werd gecontroleerd.

Hoewel het hebben van depressieve symptomen het risico op ziekenhuisopnamen verhoogt, bleek dit volledig te worden verklaard door de samenhang van depressieve symptomen met andere voorspellers, zoals leeftijd, geslacht, chronische ziekten, het hebben van beperkingen in het dagelijks leven en medicijngebruik. Wanneer voor andere factoren werd gecontroleerd in de statistische modellen bleek dat ouderen met meerdere depressieve symptomen juist iets minder vaak werden opgenomen in het ziekenhuis.

Naast ziekenhuisopnamen specifiek zijn er andere kenmerken van ziekenhuiszorg die in grote mate de kosten van zorggebruik en het herstel van ouderen bepalen, waarvan opnameduur een belangrijk voorbeeld is. In deze studie hebben we daarom ook de voorspellers van opnameduur in kaart gebracht. Voorspellend voor opnameduur in de algemene ouderenbevolking waren een hogere leeftijd, een lager BMI en roken. Bij ouderen die te kampen hebben met meerdere chronische ziekten was alleen een hoger aantal chronische ziekten voorspellend voor een langere opnameduur. Bij ouderen met lichamelijke beperkingen bleek het ontvangen van instrumentele steun uit het netwerk een voorspeller voor opnameduur, waarbij mensen die meer steun ontvingen een gemiddeld langere opnameduur hadden. Dit heeft mogelijk te maken met verdere onderliggende lichamelijke of mentale problematiek, waardoor mensen kwetsbaar zijn voor meer complexe ziekenhuiszorg en de instrumentele steun die zij krijgen nodig hebben om dagelijks te kunnen functioneren.

Tussen 1995 en 2009 werden ook trends bestudeerd in het risico om opgenomen te worden en in de duur van opname. Ouderen hebben een steeds grotere kans om opgenomen te worden, dit geldt sterker voor dagopnamen (van 12 naar 28%) dan voor klinische opnamen (38 naar 39%). Naar ons idee heeft de toename in dagop-

namen een grotere toename in klinische opnamen waarschijnlijk voorkomen: de kans op een klinische opname tussen 1995 en 2009 nam juist af wanneer in de statistische modellen gecontroleerd werd voor het aantal dagopnamen. Het grotere risico om opgenomen te worden hing samen met verslechterende trends in de meeste gezondheidsindicatoren – nieuwe generaties Nederlandse ouderen zijn in enkele opzichten ongezonder dan voorgaande generaties. Aan de andere kant heeft de afname in de prevalentie van rokers een nog grotere toename van ziekenhuisopnames voorkomen. Tussen 1995 en 2009 halveerde de opnameduur bijna, van gemiddeld 13 naar 7 dagen per opname. Dit betekent dat ouderen tussen 1995 en 2009 gedurende een periode van 3 jaar korter in het ziekenhuis liggen: van in totaal 21 naar 13 dagen. De gevonden risicofactoren laten zien dat vooral de gezondheidsstatus ('need') de belangrijkste voorspeller is voor ziekenhuiszorg. Dit sluit aan bij de theorie van Andersen en Newman. In dit onderzoek hebben we geen bewijs gevonden voor beschermende factoren in het psychosociale domein. Roken bleek een belangrijke leefstijlfactor die voorspellend was voor klinische opnamen. De afname in rookgedrag bij opeenvolgende generaties, wat een sterkere stijging van het risico op een opname heeft verhinderd, biedt een gunstig perspectief voor de toekomst.

Studiemiddag 29 november 2013 Windesheim, Zwolle

Door Gerben Westerhof

Ruim vijftig mensen waren aanwezig op de studiedag 'de verbeelding van de dementie' aan de hogeschool Windesheim in Zwolle. Tijdens de studiemiddag hielden twee inleiders inspirerende lezingen rondom het thema, die aanleiding waren tot een levendige discussie. De middag werd afgesloten met een sneak preview van de nieuwe website van de NVG-KNOWS, een introductie op het tijdschrift Geron en de presentatie van de kroniek van de Nederlandse gerontologie.

Yolande Kuin (universitair docent, Centrum voor Psychogerontologie, Radboud Universiteit Nijmegen) ging aan de hand van fragmenten van speelfilms in op een onderzoek dat zij samen

met Debby Gerritsen (senior onderzoeker UMC St. Radboud) uitvoerde naar het beeld van dementie in speelfilms. Zij concludeerde dat specifieke gedragingen in speelfilms kunnen passen bij het klinische beeld, zoals dat in de praktijk bekend is. De verbeelding kan ook misleidend kan zijn, vooral daar waar mensen met dementie in speelfilms soms niet realistische lucide momenten laten zien en ook vaak weinig agressief gedrag vertonen.

Voor meer informatie zie:

Gerritsen, D. L., Kuin, Y., & Nijboer, J. (2013, online first). Dementia in the movies: The clinical picture. *Aging and Mental Health*. doi:10.1080/13607863.2013.837150

Ireen van Ditschuyzen (documentairemaakster IDTV) ging in op de inspiratie voor haar documentaire en campagne Dementie en Dan. Vervolgens werd een fragment van de documentaire vertoond waarin dilemma's rond het levenseinde besproken werden. Tot slot ging Ireen van Ditschuyzen in op het belang van het leren omgaan met dergelijke dilemma's in de opleiding voor artsen en zorgverleners.

Meer informatie over de campagne en de mogelijkheid tot het bekijken van educatieve clips en het bestellen van de DVD's met de documentaire is te vinden op de website:

www.dementieendan.nl

Geron: Tijdschrift over ouder worden en maatschappij

Door
Gerben

Westerhof

Als lid van de NVG-KNOWS ontvangt u vier keer per jaar het tijdschrift Geron.

Vanaf januari 2014 zal dit niet meer bij SWP worden uitgegeven, maar bij Bohn Stafleu van

Loghum (BSL). BSL wil met zowel Geron, het Tijdschrift voor Gerontologie en Geriatrie en Denkbeeld: Tijdschrift voor Psychogeriatricie het gerontologische onderzoeks- en werkveld breed bedienen. Hoewel het uiterlijk zal veranderen, blijft dezelfde redactie werken aan een inspirerend tijdschrift.

VU start bij- en nascholing op gebied van gerontologie

Door: Marja Aartsen

In 2014 gaat de VU-Academy of Social Sciences (VASS) twee modules verzorgen op het gebied van de gerontologie.

- Inleiding in de gerontologie
- Beleid en Werkwijzen in een Ouder Wordende Samenleving

Inleiding in de gerontologie introduceert belangstellenden in de grondslagen van de gerontologie. Aan bod komen thema's als geschiedenis van de gerontologie, en micro- en macro sociologische theorieën over ouder worden. De theorieën geven zicht op controverses rondom ouder worden, en geven argumenten voor huidige debatten in ouderen beleid.

Data:

6 vrijdagmiddagen van 13:30-18:30.

Eerste bijeenkomst 9 mei 2014

Locatie: VU-Amsterdam

Beleid en werkwijzen in een ouder wordende samenleving verdiept kennis van de sociale en politieke praktijken rondom een ouder wordende populatie. Tijdens de module is er aandacht voor de historische ontwikkeling van het begrip succesvol ouder worden, de relatie met het Europese welvaartssysteem, informele en formele zorg voor ouderen, sociale netwerken, eenzaamheid en isolatie, en werk en pensionering.

Data:

6 vrijdagmiddagen van 13:30-18:30

Eerste bijeenkomst 12 september 2014

Locatie: VU-Amsterdam

Voor wie:

De modules zijn bedoeld voor alle professionals met academisch werk en denkniveau die werkzaam zijn in de lokale en nationale overheid, die mede vorm en inhoud geven aan ouderenbeleid, en zijn bedoeld voor iedereen die behoefte heeft

aan meer kennis over sociale ontwikkelingen op macro, meso en microniveau en de gevolgen daarvan voor de vergrijzende samenleving en het ouder wordende individu.

Vragen?

Voor inhoudelijke of andere vragen over een van de modules kunt u contact opnemen met de coördinator Nicole Nuijens via 020 598 3004/020 598 7497 of mail naar vass.fsw@vu.nl

International summer school healthy and active aging, at VU-university Amsterdam

Door: Marja Aartsen

De VU-Amsterdam start deze zomer met een internationale Summer School voor studenten uit heel Europa en daarbuiten. Een van deze cursussen

“Healthy and active aging in a European context”

wordt gehouden van 30 juni t/m 11 juli.

Coordinator is dr. Marja Aartsen

Course content

The world is aging, and Europe is the oldest of all continents. The increase in life expectancy is one of the biggest victories of science. It challenges policymakers and professionals to find innovative ways to stimulate autonomy, well-being and active involvement in society of all citizens by integrating the latest insights of scientific research on aging. The Faculty of Social Sciences and the VU Medical Center conduct a large ongoing study on aging which provides ample opportunities to inform students with up-to-date insights in gerontology.

During the first week, students will get a thorough understanding of the social and psychological functioning of older people. Main theories in social and psycho-gerontology will be addressed and applied to actual social problems of the aging population, including social networks, volunteering, informal care, loneliness, life styles and memory functioning, and successful aging.

During the second week, individual aging will be placed within several major societal devel-

opments: modernization, globalization, technological developments (virtual networks, domotica) and the retreat of the welfare regimes in European nations. The course week is concluded with a presentation of a concrete plan of action for a local government or care and welfare institute in the student's home country.

Voor meer informatie zie:

www.studyabroadinamsterdam.nl

Of mail naar:

amsterdamschool@vu.nl

Zorgen over ouderen Geert Braam

Door Gerben Westerhof

Kort voor zijn overlijden bracht Geert Braam in het voorjaar van 2013 een derde uitgave uit van zijn boek 'Zorgen over ouderen'. Het boek bevat verschillende redactionele artikelen die hij schreef voor het Tijdschrift voor Gerontologie en Geriatrie. Daarnaast staan er opiniërende artikelen in, die verschenen zijn in een keur aan regionale en landelijke dagbladen, zoals Tubantia, Trouw, NRC en de Volkskrant.

Geert Braam toont zich in deze bundel een onvermoeibare strijder tegen verkeerde beeldvorming over ouderen, die leidt tot verkeerde maatregelen in de politiek. Ten eerste is er een sterk gebrek aan aandacht voor de problemen van oudere mensen. Met name het negeren van de armoede onder ouderen wordt veel besproken door Braam. Ten tweede is de beeldvorming over de levenssituatie van ouderen eenzijdig en vaak zelfs te rooskleurig. Maatregelen die voor alle ouderen gelden, zoals de verhoging van de pensioenleeftijd, gaan voorbij aan de verschillen die er tussen ouderen bestaan. Daardoor worden vooral de zwakkeren onder hen keer op keer gedupeerd in plaats van ondersteund. Ten derde worden in de beeldvorming tegenstellingen tussen genera-

ties aangewakkerd. In een politiek van verdeel-en-heers worden zo wederom de problemen van ouderen gebagatelliseerd. De betrokken ministers, maar ook de vakbonden en de ouderenbonden worden dan ook door Braam regelmatig geheld.

Het boek geeft een mooi inzicht in de gedachte-wereld van deze activistische gerontoloog, die bleef strijden voor de zwakkeren in de samenleving.

De NVG-KNOWS wenst u

Fijne feestdagen en een vreugdevol 2014!